

Тема 5. Заняття. 3 Індивідуальні дії солдата та взаємодії у складі двійок та груп. Використання укриття на полі бою. Самостійне заняття – 2 години

Індивідуальні дії солдата

Види носіння зброї (вільне, тактичне та в момент наближення до цілі)

Найбільш яскравим недоліком є невміння правильно носити зброю і швидко готувати його до бою. Зазвичай використовуються способи носіння зброї не дозволяють швидко виготовити до бою, коли раптово на близькій відстані з'явився озброєний противник.

Способи носіння і застосування штатної стрілецької зброї, що дозволяють зручно його розташовувати, Маючи при цьому вільні руки. І, в той же час, ці способи дозволяють швидко виготовлятися до бою і оборонятися від нападу противника.

На лівому плечі.

Це старий мисливський спосіб. Щоб автомат не сповзав, необхідно правильно підігнати збройовий ремінь. Цей спосіб дозволяє швидко виготовлятися до бою, але якщо противник близько і належить рукопашна сутичка, такий стан зброї заважає. В цьому випадку слід скинути ремінь з плеча і впустити автомат на землю.

На грудях

Ремінь перекинутий через шию, автомат висить стволом вниз. Цей спосіб більш зручний, дозволяє швидко виготовити до бою. Такий стан автомата не заважає в рукопашній сутичці, дає можливість вільно наносити удари руками і ногами, боротися в захопленні, падати і перекочуватися.

Крім того, автоматам можна блокувати удари супротивника і завдавати сильних ударів прикладом і магазином. При такому способі носіння автомата збройовий ремінь слід досить сильно відпускати так, щоб приклад знаходився трохи нижче правого плеча.

При здійсненні маршу на бронетехніці десант, як правило, розташовується зверху на броні.

Зазвичай десантники сидять, опустивши одну ногу вниз у відкритий люк, іншу -держат зверху на броні. З цього положення легко «піти» вниз в люк, якщо почнеться обстріл, і легко зістрибнути з машини на землю, якщо станеться підрив машини на міні або влучення протитанкової гранати. Зброя при цьому зазвичай тримають в руках, і автомат сильно заважає при пірнанні в люк, а також легко губиться, якщо десантників вибухом або різким гальмуванням скидає з броні. Щоб такого не сталося, слід послабити збройовий ремінь і одягнути його через голову, автомат розташовується на корпусі стволом вгору. Автомат при цьому досить зручно розташований, не заважає стрибати з машини і швидко наводиться на ціль.

Як військовослужбовцям, так і міліціонерам часто доводиться нести службу на блокпостах, КПП. Характер служби на цих об'єктах вимагає тривалого перебування на посту, при цьому необхідно мати вільні

руки для подачі сигналів і для перевірки документів, огляду машин і обшуку людей. Зброя повинна знаходитися в положенні, що забезпечує його швидке застосування, і в той же час перевіряються люди не повинні мати можливість блокувати застосування зброї. Зазвичай постові ДАІ розташовують автомат на правому боці. Автомати з такого становища можна скинути до плеча, стріляти можна тільки з пояса і неприцільно. А якщо постової одягнений в зимову одяг, то автомат стає зайвою гирею, сковувати рухи.

Для більш зручного розташування автомата слід відчепити ремінь від ствольної антабки і зачепити його карабін за антабку приклада, утворивши петлю. Ця петля підганяється за розміром і надівається через плече і спину. Автомат з відкинутим прикладом розташовується під правим плечем і легко скидається однією рукою.

Носіння зброї за допомогою триточкового тактичного ремня

У кожного третього бійця є старий двоточковий ремінь до автомату. У ситуаціях раптових вогневих контактів, його використання вкрай незручне. Бійці, виходячи з положення, доробляють ці ремні самостійно з підручних матеріалів та невідомих кріплень прямо на передовій. Хто не має часу на виготовлення так званого ремня "hand made", вимушений знаходитись постійно зі зброєю у руках, що дуже важко.

На щастя, зараз є великий вибір триточкових ремнів. Добре проаналізувавши ринок тактичних ремнів, ми зупинились на ремнях українського виробництва.

Свою назву "триточковий" ремінь отримав за рахунок наявності в ньому середньої плаваючої точки. Зброя кріпиться в трьох місцях. Цим триточковий ремінь для рушниці, автомата, кулемета або гвинтівки відрізняється від уже застарілого двухточечного варіанти, в порівнянні з яким нова конструкція кріплення є набагато більш досконалою.

Ремні модернізовані, з амортизуючим елементом, повністю універсальні, з можливістю регулювання по довжині для автоматичної зброї середнього та великого формату. Ці ремні призначені для забезпечення максимальної комфортності при перенесенні зброї в позиції підвищеної боєздатності та значно підвищують швидкість маніпуляцій зі зброєю.

Новий ремінь, можна активно використовувати при інтенсивних вогневих контактах, патрулюванні, роботі на КПШ і блок-постах, конвоюванні, тривалих рейдових переходах. У міських умовах довжина і конструкція триточкового ремня дозволять швидко перекидати зброю з одного плеча на інше

Пересування одиночно бійця на полі бою: переповзання (напівкарачки, по-пластунськи, щільне переповзання); перехід; перебігання

Пересування на полі бою

У всіх видах боїв основою бойових дій є пересування. Залежно від характеру місцевості, умов, обстановки і вогневих дій противника солдат, перебуваючи у пішому строю, може пересуватися:

- кроком (бігом);
- перебіганням;
- переповзанням.

Прискорений крок або біг (на повний зріст або пригинаючись) застосовується для подолання ділянок місцевості, недоступної для спостереження і вогню противника. Темп прискореної ходьби - у середньому 130-140 кроків за 1 хв., довжина кроку - 80-90 см. Щоб подовжити крок, треба швидше і дужче розгинати ту ногу, що позаду, і більше виносити другу ногу стегном уперед.

Оскільки тривале пересування прискореним кроком дуже стомлює, при швидкісному пересуванні доцільно чергувати ходьбу і біг. У такий спосіб солдат рухається і в ході атаки, тримаючи зброю в положенні готовності до негайного відкриття вогню.

Ходьба пригинаючись застосовується для прихованого пересування місцевістю з невисокими укриттями (низькі кущі, висока трава, канава тощо). Потрібно зігнути ноги в колінах, податися корпусом уперед, дивитися перед собою і рухатися нешироким кроком. Усі рухи виконуються вільно, без напруження.

Рух угору здійснюється вкороченим кроком з нахилом корпуса вперед. При значній крутизні сходження краще робити зигзаги, тобто рухатися поперемінно то правим, то лівим боком до схилу на трохи зігнутих ногах, упираючись ребрами підшов у виступи гори. На схили можна також сходити прямо, тримаючись руками за гілки, кущі, густу траву тощо; ноги ставити на всю ступню "ялинкою", з розведеними вбік носками.

Вниз по схилу можна сходити вільним кроком, ногу ставити на п'яту, корпус відхиляти назад. Із крутого схилу можна спускатися боком, приставними кроками, тримаючись за нерівності схилу.

Пересування по грузькому і слизькому ґрунту здійснюється короткими кроками; ноги потрібно переставляти швидко, щоб вони не встигли глибоко загрузнути або зісковзнути з опори. Нogu слід ставити на всю ступню, намагаючись вибирати для опори твердіші ділянки: борозни, виступи, корені

Повільним бігом долають довгі дистанції. Корпус під час бігу нахилено вперед трохи більше, ніж при ходьбі. Темп бігу – 150-160 кроків за 1 хв., довжина кроку – 70-90 см.

Біг у середньому темпі здійснюється вільним маршовим кроком. Корпус у цьому випадку тримають трохи нахиленим уперед. Енергійно відштовхуються тією ногою, що позаду, і, зігнувши її в коліні, виносять стегном уперед-вгору і ставлять на всю ступню. Гомілка при цьому не виноситься дуже вперед, а ступня ставиться на землю далеко від проекції центра ваги тіла. Темп бігу - 165-180 кроків за 1 хв., довжина кроку – 85-90 см.

Швидкісним бігом перебігають з укриття до бойових і транспортних машин, розбігаються перед подоланням перешкод. Корпус нахилиється вперед значно більше, ніж під час бігу в середньому темпі, а відштовхування ногою і рух рукою ще енергійніші. Збільшення довжини кроку забезпечується за рахунок відштовхування ногою, що позаду, і швидкого

перенесення її стегном уперед. Нога після відштовхування виноситься вперед зігнутою в коліні й м'яко ставиться на передню частину стопи з наступною опорою на всю ступню. Темп бігу – 180-200 кроків за 1 хв., довжина кроку – 120-150 см.

Перебігання застосовується для швидкого зближення з противником на відкритій місцевості. Довжина перебігання залежить від рельєфу та інтенсивності вогню противника і в середньому має бути 20-40 кроків. Чим відкритіша місцевість і сильніший вогонь, тим коротшим має бути перебігання.

Для перебігання з положення лежачи необхідно спочатку поставити зброю на запобіжник, за попереджувальною командою визначити шлях руху і можливе укриття, потім за виконавчою командою стрімко перебігти у визначене місце. На місці зупинки лягти на землю, відповзти трохи вбік і, досягнувши вказаного командою місця, приготуватися до ведення вогню.

Переповзання застосовується для непомітного наближення до противника і прихованого подолання ділянок місцевості, що мають незначні укриття, нерівності рельєфу і перебувають під спостереженням або обстрілом противника.

Залежно від обстановки, рельєфу місцевості та вогню противника солдат може переповзати:

по-пластунському:

- лягти на землю, правою рукою взяти зброю за ремінь біля верхньої антабки і покласти її на передпліччя правої руки;

- підтягти праву (або ліву) ногу і водночас просунути ліву (праву) руку якомога далі, відштовхуючись зігнутою ногою, пересунути вперед, підтягнути другу ногу, висунути другу руку і продовжувати рухатися так само, притискуючи до себе зброю;

напівкарачки:

- стати на коліна і, спираючись на передпліччя або кисті рук, підняти зігнуту праву (ліву) ногу до грудей, водночас ліву (праву) руку просунути вперед;

- просунути тіло вперед до повного випрямлення правої (лівої) ноги, водночас підтягнувши другу зігнуту ногу, і, просуваючи вперед другу руку, продовжувати рух;

- зброю тримати: при опорі на передпліччя – так само, як і при переповзанні по-пластунському; при опорі на кисті рук – у правій руці;

на боку:

- лягти на лівий бік, підтягти вперед ліву ногу і зігнути в коліні, опертися на передпліччя лівої руки, каблуком правої ноги впертися в землю якомога ближче до себе;

- розгинаючи праву ногу, просунути тіло вперед;

- не змінюючи положення, продовжувати рух;

- зброю тримати правою рукою, поклавши її на стегно лівої ноги.

Добре навчений солдат здатен швидко і непомітно пересуватися на полі бою, що надає йому перевагу над противником.

Склад бойової групи (двійки, трійки). Розподіл обов'язків між військовослужбовцями та їх взаємодія у бойовій групі.

Порядок дій у складі бойових груп.

Розподіл відділення на бойові групи

З огляду на зміни, які відбулися у змісту тактичних дій сухопутних військ збройних сил провідних країн світу протягом останнього десятиріччя, слід відзначити декілька основних тенденцій, які спонукали до появи нових способів виконання підрозділами бойових завдань.

По-перше, масоване застосування могутньої високоточної зброї, у ході ведення збройних конфліктів, призвело до того, що Сухопутні війська застосовувалися не широкомасштабно, а, лише у складі підсилених частин та підрозділів, для виконання окремих завдань при нарощуванні зусиль і розвитку успіху, якого було досягнутого за рахунок завоювання вогневої ініціативи та панування у повітрі.

Такий стан створював передумови до значного зменшення бойових втрат механізованих і танкових підрозділів, прихованого здійснення маневру і досягнення раптовості, але, водночас, ускладнював організацію бою, оскільки командири позбавлялися можливості особисто спостерігати за полем бою, проводити рекогносцировку звичайним методом, ставити бойові завдання підрозділам і організувати взаємодію безпосередньо на місцевості.

По-друге, під час виконання бойових завдань, підрозділи зустрілися із нетиповим, нетрадиційним противником – малочисельними, але мобільними, та добре підготовленими бойовими формуваннями, які ухилялися від прямих сутичок, уникали позиційних форм боротьби, надавали перевагу влаштуванню засад, раптовому нанесенню ударів, активному застосуванню снайперських груп і мінно-вибухових загороджень, у критичних ситуаціях «розчинялися» серед місцевого населення і вступали в бій, лише тоді, коли їм це було вигідно, уміло використовували місцевість, нічні та складні погодні умови, швидко зосереджувалися і роззосереджувалися після коротких сутичок.

По-третє, готовність мобільних груп противника зненацька атакувати із будь-якого напрямку, недостатня кількість сил і засобів для охорони підрозділів технічного і тилового забезпечення, вогневих (стартових) позицій засобів підсилення призвели до зтирання чіткої межі між фронтом і тилом, спонукали командирів діяти нестандартно та ініціативно, вести пошук нових форм і способів тактичних дій в умовах відсутності суцільних фронтів.

Вказані фактори сприяли підвищенню ролі злагодженості дрібних підрозділів у ланці відділення - взвод - рота.

Характер дій підрозділів буде залежати від ступеня складності збройного конфлікту, складу та оснащеності зброєю формувань, які беруть участь у ньому, особливостей фізико-географічних умов району, складу і

настрою місцевого населення, можливостей та необхідності застосування різноманітних видів озброєння.

У всіх випадках головна мета дій підрозділів буде полягати в тому, щоб змусити незаконні збройні формування скласти зброю та забезпечити виконання органами правопорядку своїх завдань щодо нормалізації обстановки в районі конфлікту.

Зростання ролі дрібних підрозділів у боротьбі із малочисельними мобільними групами противника, обумовило доцільність створення у складі механізованих підрозділів позаштатних бойових груп - «двійок» та «трійок».

Первинним підрозділом механізованих військ є відділення, до складу якого можуть входити до трьох бойових груп.

Розподіл відділення на бойові групи дозволяє створити більш гнучкий та розосереджений бойовий порядок, підвищити ефективність вогневого ураження противника і живучість підрозділу, забезпечує взаємну підтримку і прикриття вогнем на полі бою у ході здійснення маневру.

Склад вказаних бойових груп залежить від організаційно-штатної структури відділення та завдань, які воно виконує. У разі посилення відділення вогневими засобами, до складу бойових груп можуть додатково входити: вогнеметник, розрахунок АГС-17 чи СПГ-9.

Із урахуванням вказаних факторів, елементами бойового порядку відділення можуть бути:

- перша група (трійка),
- друга група (трійка),
- третя група (бойова машина).

При діях в обороні склад позаштатних бойових груп може бути:

- 1 група – старший стрілець (старший групи), кулеметник та стрілець;
- 2 група – командир відділення, снайпер, гранатометник, стрілець-помічник гранатометника;
- 3 група – навідник-оператор БМП та механік-водій (водій).

Використання укриття на полі бою та рельєфності поверхні землі.

Місцевість – частина земної поверхні з усіма її елементами: рельєфом; ґрунтами; водами; дорожньою мережею, населеними пунктами, рослинністю та іншими об'єктами.

У військовій справі під поняттям місцевість мається на увазі ділянка земної поверхні з усіма її елементами, де будуть проводитись бойові дії.

Рельєфом місцевості називають сукупність різних нерівностей Земної поверхні.

Всі об'єкти місцевості, які створені природою чи працею людини (ґрунтово-рослинний покрив, гідрографія, населені пункти, окремі місцеві предмети тощо) належать до місцевих предметів.

Рельєф і місцеві предмети інакше називають топографічними елементами місцевості.

Окремі місцеві предмети – орієнтири – чітко виділені за своїм зовнішнім виглядом чи розміщенням серед усього багатоманіття об'єктів на

Земній поверхні. До них належать: заводські труби, нафтові та газові вежі, водозабірні башти, пам'ятники, церкви кургани тощо.

Топографічні елементи місцевості тісно пов'язані між собою. Так, рельєф суттєво впливає на конфігурацію доріг, планування населених пунктів, розповсюдження ґрунтів і рослинності, ґрунти в багатьох визначають характер рослинності, глибину залягання ґрунтових вод.

В зв'язку з суттєвим впливом місцевості на всі сторони бойової діяльності військ наші Бойові статуту та поради розглядають її, як один із важливіших елементів бойової обстановки. Основними джерелами зведень про місцевість, при вивченні й оцінці її властивостей є топографічні карти, аерознімки й описи території бойових дій.

Дані про місцевість району майбутніх бойових дій, отримані в результаті вивчення карт, аерознімків і описів, доповнюються даними розвідки місцевості і противника, що організовується перед початком бою чи операції.

Вплив рельєфу на ведення бойових дій військ.

Рельєф є одним з основних елементів місцевості, що визначає її придатність до ведення оборонного чи наступального бою, утруднює чи сприяє здійсненню маршу та маневру підрозділів. Він дуже впливає на швидкість просування військ, маскування, побудову бойового порядку, можливість огляду місцевості, захист підрозділів від ядерної та звичайної зброї. В першу чергу це залежить від основних морфометричних показників рельєфу: абсолютної висоти, вертикального і горизонтального розчленування і крутості схилів. Ці характеристики лежать в основі розподілу місцевості по рельєфу на рівнинну, горбкувату і гірську.

Висота місцевості над рівнем моря (абсолютна висота) поряд з географічною широтою є одним з факторів, що визначає кліматичні умови району. Зі збільшенням висоти на кожні 100 м температура повітря знижується в середньому на 0,6° С, атмосферний тиск знижується на 8 - 10 мм, щільність повітря – на 1,2%. З висотою помітно зростає швидкість вітрів.

Зниження температури з висотою приводить до зростання тривалості несприятливого для бойових дій зимового сезону, на висотах 1500 - 2000 м над рівнем моря протягом півроку спостерігаються зимові умови із сильними морозами і глибоким сніжним покривом.

Зниження атмосферного тиску, що спостерігається в горах, і низькі температури повітря погіршують режим роботи двигунів машин, знижують їхню потужність на 8-10% з кожною 1000м висоти, збільшують витрати пального та зменшують вантажопідємність автомобіля. При підйомі на кожні 1000 м температура кипіння води знижується в середньому на 3-4°, що веде до підвищення випаровуваності води в моторах з водяним охолодженням.

В горах випадає опадів у 1,5 - 2 рази більше, ніж на прилягаючих рівнинах. Сильні зливи улітку викликають у горах різкі коливання рівня води в ріках, утворення селів, зсувів і обвалів, а взимку рясні снігопади приводять до утворення сніжних лавин.

Бойові дії в середньовисотних горах скрутні. Рух військ можливо тільки по окремих напрямках - гірським проходам, долинам рік і уздовж широких хребтів і плоскогір'їв. Значна крутість схилів і рідка мережа доріг обмежують застосування танків і великогабаритної техніки.

Горбкуватий рельєф і низькі гори не утрудняють рух військ і в той же час забезпечують потайне від наземного спостереження противника пересування і розгортання великих мас військ, оснащених різноманітною бойовою технікою, а також полегшують вибір позиційних районів для ракетних військ і артилерії і захист військ від ядерної зброї.

Необхідно відзначити, що рельєф є найбільш стабільним елементом місцевості, його форми потерпають помітні зміни тільки протягом десятків і навіть сотень років. Він не піддається сезонним змінам. Великі форми рельєфу, а також властивості залишаються незмінними і після ядерних вибухів. Тому орієнтування військ на місцевості, на якій була застосована ядерна зброя, буде проводитися головним чином по характерних елементах і формах рельєфу, що зображені на топографічних картах і збереглися на місцевості.

Таким чином, придатність території для бойових дій військ зменшується зі збільшенням її висоти над рівнем моря: чим вище місцевість, тим більша її розчленованість і крутість схилів, тим суворіше клімат.